

Jesenické prameny a pomníčky

Written by Administrator

Wednesday, 10 October 2018 00:00

Jesenické prameny byly a znovu již jsou jednou z největších památek na Jesenicku. Nikde jinde na tak malé ploše (v oblasti nad lázněmi Jeseník) se nenalézá takové množství těchto památek. Najdeme zde na osmdesát pramenů, pomníků, vyhlídek, památných skal a slavnostních křížů. Podobnou strukturu, ale s menším počtem těchto památek má také oblast nad městem Jeseník (dříve Frývaldově) a pod Zlatým Chlumem. Ve zbývající části Jesenicka můžeme tyto zajímavosti nalézt rovněž, ale již ne v takové míře. V dnešní době jsou tyto památky také propojeny naučnou stezkou Živé vody a stezkou Vincenze Priessnitze. Rozvoj jesenických pramenů a stavba pomníčků souvisí úzce s osobou Vincenze Priessnitze, jenž v roce 1824 založil první vodoléčebný ústav na světě. Na Gräfenberg se sjíždělo mnoho urozených pacientů, kteří chtěli svému „zázračnému“ doktorovi postavit nějakou památku a poděkovat tak za uzdravení. A co by bylo lepší v oblasti, kde je velké množství pramenů s pramenitou vodou, než zde postavit pomníček s lavičkou pro odpočinek...

Vincenz Priessnitz se narodil 4. října 1799, jako nejmladší dítě chalupníka na Gräfenbergu. Ve svých šestnácti letech utrpěl těžké zranění. Při práci na poli mu přes hrudník přejel vůz naložený dřevem. Místní lékař mu nedával velkou naději na uzdravení. Mladý Priessnitz využil poznatky, které odpozoroval při sledování raněných zvířat v lese. Nechával si z lesních studánek nosit studenou vodu, do které namáčel obvazy a následně je přikládal na hrudník. Tak se po čase uzdravil. Když prostí lidé viděli, jak se zázračně

uzdravil, začali se na něj obracet se svými nemocemi. Léčil je stejně jako sebe a zaznamenal mnoho úspěchů. Záhy však poznal, že pouhé pití vody a obklady nestačí. Vypracoval proto vlastní metodu léčby, jejímž základem je využívání pramenité vody a přesné rozpoznávání pacientova stavu. Výsledky se brzo dostavily. Roku 1824 ve svém domě na Gräfenbergu zakládá první vodoléčebný ústav na světě. Zprvu se sice musí vyrovnávat s rivalitou místních doktorů a lékárníků, kteří ho obviní z fušérství. Časem svou činnost rozšiřuje, a na Gräfenberg se sjíždějí v čím dál větším množství významní lidé z celého světa, aby se nechali vyléčit od tohoto zázračného doktora. Místní lidé pochopili, že není dobré s Priessnitzem soupeřit, ale je lepší s ním spolupracovat, neboť noví hosté potřebovali ubytování a služby. Když přestaly stačit kapacity na Gräfenbergu a domů v Jeseníku, nechává Priessnitz postavit velký léčebný dům Hrad. V této době je již velmi známým lékařem po celé Evropě. Ne všichni pacienti však snášejí Priessnitzovu tvrdou léčbu s pokorou a mnozí proto odjíždějí zpátky. Právě těžkosti Priessnitzovy léčby využívá například J. Schroth z Dolní lipové, který zakládá rovněž lázně, jež jsou svými léčebnými metodami mnohem přístupnější. Svě obdoby se Priessnitzovy lázně dočkají i v Anglii. Na sklonku života je Priessnitz velmi uznávaným. Získá dokonce vyznamenání od samotného Habsburského císaře. Je však velmi nešťastný ze svých rodinných

neúspěchů. Se svou manželkou má mnoho dcer, ale žádného syna, dědice. První syn umírá krátce po porodu a druhého se dočká až ve věku příliš pokročilém, aby jej dokázal vychovat k lásce k přírodě. Umírá 28. listopadu 1851. Celý život zasvětil a veškerou energii věnoval léčení. Vedení lázní převzali doktoři, kteří Priessnitze přímo znali. Mezi nimi byl J. Ripper, J. Schindler a jiní. Jeho odkaz (především díky zeti J. Ripperovi) zůstává žít dál. První památka pochází z roku 1836, kdy nechal do skály vytesat poděkování V. Priessnitzovi francouzský baron von Chabot. Tím se odstartovalo množství staveb, jež byly následně spojovány lesními pěšinkami s vyhlídkami vybudovanými na zajímavých místech. V roce 1842 vybuďoval Priessnitz svůj vlastní pramen, ten nese jeho jméno. Bylo to k 200. výročí nešťastné události z 30 - leté války. V té době byla unesena jednomu Priessnitzovu předkovi dcera. Nešťastný otec pronásledoval se svojí čeledí násilníky a dostihl je právě u jmenovaného pramene. Dívce se ve zmatku podařilo uprchnout, ale otec a většina jeho věrných byli pobiti. Zoufalá dívka si pak sama vzala život. Z

pramene vystoupila víla, smísila krev s pramenitou vodou a předpověděla budoucí slávu rodu. Rovněž politický život zasáhl stavby a názvy pramenů. V roce 1848 vzniklo velké množství památek. Některé dostaly názvy jako Sjednocení, Pokroku, Dobrá naděje nebo Sourozenecký. Priessnitz zemřel v roce 1851, ale prameny byly stavěny dále. Jejich množství dokonce zapříčinilo, že v roce 1871 nechal hrabě Adolf von Nassau postavit cestu, která vedla z lázní až na Studniční vrch a spojovala památky. Ani Češi se nenechali zahanbit a dali postavit pomník s pramenem. Na vrcholu je socha, jejímž autorem je J. V. Myslbek.

Před 2. světovou válkou začal úpadek stavby pramenů. Za konec stavby pramenů lze považovat rok 1934, kdy rodina Müllerů z Gräfenbergu postavila pramen z lomového kamene, jenž dostal jméno Müllerův. Po 2. světové válce a odsunu sudetských Němců nastal úpadek památek, neboť mnohé obsahovaly německé názvy a nápisy. Ty byly většinou z desek odtesávány a prameny přejmenovávány. Mnohdy značně nelogicky a později i s ideologickým nádechem. Například pramen Smrkový na pramen Partyzánů apod. Staré cesty byly úmyslně přehlíženy, byly vytvářeny cesty nové. Toto ničení souviselo se silnou

protiněmeckou náladou. K mnohému ničení došlo díky měnění značení cest z německého kosočtverce na české proužky. Tyto změny zajišťoval prof. Fiala z Jesenického Gymnázia. V rámci těchto změn došlo k překládání názvů z německých na české a k chybám v mnohých překladech. Po válce se staly lázně Státní společností, a v 60. letech se pokusily prameny prezentovat. Za tímto účelem přestavěly několik pomníků, ale ani jeden nebyl opraven do původní podoby a proto jejich tvary neladí do přírody. Rovněž vytvořily několik desek s nápisy, které ale nebyly použity a dodnes jsou uloženy ve sklepě Priessnitzova sanatoria. O skutečnou obnovu se začal starat až pan V. Mazura v 70. letech. Společně se svým kolegou mnohé prameny opravili. Rovněž se jako první začal zabývat historií pramenů a vydal o ní řadu publikací. Po revoluci se objevil nový zájem o staré, chátrající památky. Prvním opraveným pramenem se stal Bernský, který nechalo opravit hlavní město Švýcarska Bern, prostřednictvím organizace Forum Ost West v roce 1995. V dnešní době jsou opravy pramenů organizovány v rámci programu Cesta ke kořenům

[Seznam jeseníckých pramenů a pomníků](#) | [Mapa](#) | [Oblast](#) | [Poloha na mapě](#) | [Přílohy](#) | [Výhled](#) | [Kategorie](#) | [Upravit](#) | [Nový záznam](#) | [Kategorie](#) | [Všechny záznamy](#) | [Upravit](#) | [Nový záznam](#)